

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. II. Enervatur Adversantium Responsa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

unum videntem. Ex quibus evidenter ostenditur, quòd, si detur ens productum, uti dari manifestum est, debeat dari Ens improductum, consequenter æternum, necessarium &c. qui Deus est. Et hanc veritatem jam agnoscebant Philosophi Gentiles: Sic Plato Deum agnovit per ideam summi Artificis, qui mundum condidit; Aristoteles verò per necessitatem primi Motoris, ad quem reducuntur motus reliqui, veluti ad causam primam.

§. II.

Enervantur Adversantium Responsa.

Respondent 1. Processus in infinitum non evidenter implicat: hoc posito non potest demonstrari Deus: ergo. Maj. patet, quia sunt Auctores etiam Catholici, qui asserunt mundum potuisse esse ab æterno; hoc autem posito in generationibus humanis daretur processus in infinitum. Prob. mi. In processu in infinitum nunquam est devenire ad finem & totum: ergo non potest dici, quòd partes omnes sint insufficientes ad existendum, consequenter nec ostenditur necessitas entis à se, seu Dei. Resp. om. maj. ne. mi. argumentum enim nostrum præscindit à possibilitate vel impossibilitate infiniti, neque judicarem illud efficax contra Atheum, si niteretur supposito, quòd ipsi Divini Numinis assertores in dubium vocant. Ad prob. dist. ant. nunquam est devenire ad finem & totum eundo distributivè per singula, con. nunquam est devenire ad totum sumendo collectionem per modum unius, nego ant. & conf.

Dices 1. Collectio infinita non habet finem: ergo non potest sumi per modum unius. Resp. con. ant. ne. conf. Quidquid enim est possibile, illud est ens; talis collectio esset possibilis, cum à parte rei jam esset actu posita: ab existentia autem ad possibilitatem valet argumentatio: ergo talis collectio esset ens, si non existens simul totum, existens saltem successivè, ut dies, annus. Atqui omne ens possibile & existens necessariò habet proprietates entis metaphysicas, inter quas est unitas, quam cum talis collectio non habeat identicam partium, necesse est, ut sit una unitate per aggregationem: ergo talis collectio est una, & de hac verum est dicere, quòd existerit tota. Implicat autem, ut in tali collectione reperiatur sufficientia ad existendum, si prædicatum hoc nusquam in tota collectione reperiatur; quamvis enim eundo distributivè non possint singula enumerari; est tamen necessarium metaphysicè, ut prædicatum hoc esse producti & insufficientis reperiatur in omnibus: sicut juxta Atheum, quamvis omnium hominum divisim enumeratio fieri non possit, est tamen necessarium Metaphysicè, ut omnes sint animal rationale.

Dices 2. Esto singula divisim sumpta producta sint, & insufficientia ad existendum, non tamen sequitur, quòd tota collectio producta sit & insufficientis ad existendum: ergo. prob. ant. Argumentatio à sensu distributivo ad collectivum non valet: sic non valet, possum ferre omnes hos lapides distributivè: ergo collectivè. Singuli homines duos tantum habent oculos: ergo tantum duos oculos habet collectio; atqui nostra argumentatio est à sensu distributivo ad collectivum, sic enim argumentamur: singula producta sunt insufficientia ad existendum, ergo tota productorum collectio est insufficientis. Resp. ne. ant. ad prob.

prob. dist. maj. non valet semper, con. valet nunquam, nego. Utrique enim Atheus non negabit universim hunc argumentandi modum; sic enim argumentor ad hominem: per te de quolibet ente existente est negabile, quod sit ens improductum: quæro an & hæc sit vera: de tota collectione entium existentium est negabile, quod sit ens improductum? si affirmas, ergo valet à sensu distributivo ad collectivum. Si negas: ergo vera erit ejus contradictoria, per quam tamen non tantum aperte mentiris, sed etiam te ipsum jugulas, cum juxta te ens improductum sit chimericum.

Quando porro valeat argumentatio à sensu distributivo ad collectivum, docetur in Logica, ubi de suppositionum regulis: si enim in distributione particula & idem significet ac *vel*, tunc non valet: si idem significet ac *insuper*, tunc valet. Sic dum dicis, possum ferre hunc lapidem, & istum, & illum, locò particulae &, non potes ponere *insuper*, sed tantum *vel*: ergo non potes dicere, possum omnes ferre collectivè. Econtra in hac, singuli cæci carent visu, potes dicere, iste cæcus caret visu, *insuper* iste, *insuper* ille: ergo omnes.

A priori duplex datur aliud fundamentum. 1. Quoties prædicatum non convenit singulis, quatenus sunt exclusiva collectionis; siue quoties prædicatum, quod tribuitur singulis, nec tollitur, nec minuitur etiam secundum obliquum per conjunctionem cum altero, tale prædicatum etiam convenit toti; quia tunc idem, invariaturque prædicatum perfecte præscindit, nec potius petit dici de singulis, quam de toto. 2. Valet in prædicatis perfecte negativis, quotiescunque forma denominans est pura negatio; tunc enim si tale prædicatum verè affirmetur aut negetur de singulis, rectè etiam affirmatur; aut negatur de toto; quod enim nec adæquatè nec inadæquatè reperitur in singulis, seu in ulla parte, illud nec adæquatè, nec inadæquatè reperitur in collectione seu toto. Ratio est, quia nihilum additum nihilo non facit aliquid positivum. Jam prædicatum producti non convenit singulis, quatenus sunt exclusiva collectionis, nec tollitur, aut minuitur per eorum conjunctionem; neque enim minus productus est Petrus, si cum aliis statuatur, quam si seorsim spectetur: ergo si prædicatum hoc conveniat singulis partibus, conveniet etiam tali. Rursus prædicatum insufficientiæ est perfecte negativum, uti prædicatum cæcitatæ, paupertatis: ergo si conveniat singulis, convenit omnibus, tantum enim abest, ut hujusmodi insufficientia vel paupertas per conjunctionem sufficientiæ minuatur, ut potius augeatur.

Dices 3. Si liceat nobis argumentari à sensu distributivo ad collectivum; etiam licebit Atheo, qui sic argumentatur: si nulla creatura esset immediate producta ab Ente à se, tunc neque tota collectio esset producta ab Ente à se; sed permissio processu in infinitum nulla creatura esset immediate producta ab Ente à se: ergo. prob. mi. in processu in infinitum cuilibet creaturæ potest assignari alia causa creata: ergo nulla necessario est producta ab Ente à se. Resp. ne. mi. ad prob. dist. ant. assignari potest causa creata inadæquata & insufficientis, transeat; sufficiens & adæquata; ne. ant. & cons. Hoc ipso, quod nulla creatura sit ex se sufficiens ad existendum, etiam non potest esse ratio sufficiens existendi alterius; unde potius retorqueo argumentum: nulli creaturæ potest in tota collectione assignari ratio sufficiens existendi: ergo nec tota collectio illam habet; cujuslibet enim rei debet dari causa adæquatè sufficiens: hanc nunquam assignabunt Athei, quamvis transferant quæstionem ab uno in aliud; & metaphysicè repugnat, ut in collectione productorum reperiatur, ut superius ostendimus: ergo necessario dari debet Ens improductum.

Dices 4. In collectione infinita singuli homines sunt totaliter geniti ab alio homine: ergo quilibet habet causam sufficientem & adequatam. Resp. ne. vel dist. ant. sunt geniti simul & non geniti om. vel con. sunt geniti tantum ne. ant. & conf. Etsi Atheo permittatur processus in infinitum, non tamen permittitur processus chimæricus, sic enim ex impossibili rectè inferret impossibile: quamvis autem darentur homines infiniti; non tamen per hoc conceditur, quod omnes & singuli sint à se invicem geniti; id enim fieri non potest sine actione reflexa sui ad se, aut sine prioritate mutua, quod utrumque repugnat: ergo nunquam concedendum est Atheo, quod in hoc processu omnes & singuli sint à se invicem geniti; aut ex hoc ipso statim ei ostendendum est, simul non esse genitos, & exinde chimæram sequi, proinde chimæricam esse ejus suppositionem, cum impossibile non nisi ex impossibili sequatur.

Dices 5. Si detur successio infinita hominum, necessarium est, ut singuli totaliter producantur ab alio in hac collectione contento; non enim datur aliquid prius collectione æterna: ergo non potest dari causa extra successionem infinitam. Conf. à pari: si daretur æternitas à parte ante, quæ constaret infinita successione distinctorum instantium, tunc singula instantia præsupponerent aliud instans ante se, & tamen tota collectio omnium instantium, seu tota æternitas evidenter non præsupponeret aliud instans ante se: ergo infinita collectio entium productorum etiam non præsupponeret aliud ens, licet singula producta aliud præsupponant. Resp. ne. ant. prob. dist. non datur collectione æterna aliquid prius, prioritate temporis, con. prioritate naturæ, ne. ant. & conf. Idem dico ad Conf. hæc enim instantia, quia omnia sunt producta, præsupponerent pro priori naturæ aliud ens, à quo suam haberent sufficientiam. Hinc quamvis multi admittant, mundum potuisse esse ab æterno, nullis tamen admittit, quod potuerit esse ab æterno, quin dependeat ab Ente à se.

Dices 6. Non evidenter repugnat mutua duorum causalitas; hanc enim ut probabilem defendunt aliqui: ergo non datur necessitas deveniendi ad Ens improductum. Conf. singuli homines sunt producibiles ab alio homine: ergo dici potest, quod ita producti sint. Resp. dist. ant. non repugnat evidenter mutua duorum causalitas stante simul tertio principio illorum productivo, transeat, hoc non stante, ne. ant. & conf. quod enim duo independentè à tertio sustentante se possint mutuo primò producere, evidenter implicat, ut satis ostendimus in materia de Causis; si enim res nequit producere seipsam, quomodo valebit producere causam, sine qua non sufficienter intelligitur existere ipsa? Ad Conf. dist. ant. sunt producibiles ab alio homine, in sensu diviso transeat, in sensu composito, ne. ant. & conf. Recolantur, quæ de mutua prioritate alibi diximus.

Dices 7. Esto detur ens improductum, non tamen illico est Deus: posset enim dici cum Democrito & Epicuro, mundum esse factum ex atomis improductis, fortuito concursu invicem cœuntibus. Resp. hoc esse delirium; eo enim ipso, quod ostendatur necessitas Entis improducti, reliquorum omnium principii, debet hoc pollere intellectu, sapientia, potentia &c. & continere perfectiones reliquorum, tum creaturarum rationalium, tum universi totius, & tunc demonstratio 2. totum habet suum vigorem: sique præterea sit alia perfectio possibilis, hæc competit Enti à se, ut diximus: ergo habet omnem perfectionem possibilem: ergo Deus est; repugnat enim essentialiter, ut per casum fiat operatio constanter ordinatissima. Idcirco Anaxagoras comparatus cum iis Philosophis, qui hanc rerum molem & gubernationem casui

com-

committebant, recte dicitur ab Arist. 1. Metaph. 4. fuisse velut sobrius inter ebrios, cum universi causam docuerit esse intellectum.

Respondent 2. Causa increata & Divina nullam habet proportionem cum effectu quocunque creato: ergo illius existentia per effectus creatos demonstrari non potest. Conf. Ex contingenti male inferitur necessarium: sed existentia creaturarum est contingens, & existentia Dei necessaria: ergo. Resp. dist. ant. non habet proportionem attenda ratione entitatis, seu perfectionis entitativa, con. attenda ratione, quâ effectus dependet à causa, ne. ant. & conf. Per hanc enim manuducimur ad inferendam evidenter Dei existentiam, cum essentialiter creatura pendeat à Deo, nec possit produci, & existere, Deo non existente. Est igitur proportio Entis productivi, & producibilis, perfectivi & perfectibilis, licet non sit proportio entitatis, cum Deus sit illimitatus, creatura limitata. Ad Conf. ne. absolute, vel dist. maj. si contingens non habet necessariam connexionem cum necessario, con. si habeat, nego. Quin imò antecedens nostrum, ex quò, vel medius terminus, per quem inferimus Dei existentiam, est causa necessaria, & ultima sufficientia adequata entis ad existendum: unde totum ratiocinium nostrum reduci potest ad syllogismum categoricum omni ex parte bonum, nempe: Causa necessario existens ad plenè & ultimò solvendam quæstionem, unde ultimò sit adequata collectio omnium productorum, evidenter datur; sed causa ultimò requisita ad solvendam plenè hanc quæstionem est unus & solus Deus, quia quamdiu non assignabis Ens improducibile, nunquam satisfacies curiositati interrogantis: ergo datur Deus.

Respondent 3. Quod demonstratur, à nemine negatur; Deum existere negatur ab Atheis: ergo non demonstratur. Conf. circa Divinum esse plurimarum Gentium erravit iudicium; alii enim Solem, alii Jovem &c. dixerunt Deum: ergo ex universali Gentium consensu nihil concluditur circa existentiam Dei. Resp. ne. vel dist. maj. à nemine negatur, qui rationes percipit, quem malitia ab iis examinandis non retrahit, qui sincere loquitur, prout sentit, con. secus ne. maj. Atheus hoc negat, vel quia ipsum excæcavit malitia, vel quia non loquitur, uti sentit: cupit ille, ut possit cupiditatibus suis velificari, Deum non esse, quem tamen ut ait Tertull. ignorare non potest. Hinc est, quod Scripti dicat, insipientem negasse Deum; & Psalmista: noluit intelligere, ut bene ageret. Imò rationes, quibus ad Deum assurgimus, sunt ita obviæ & efficaces, ut communis sit Doctorum opinio; neminem posse Deum diu ignorare, si compos sit rationis. Ad Conf. dist. ant. erravit circa id, in quo conveniebat, nempe circa Divini Numinis existentiam, ne. circa id, in quo diserepabant, & non universaliter, sed particulariter quilibet sentiebat, nempe circa ejusdem essentiam, con. ant. & ne. conf.

Respondent 4. Si Deus esset, nihil mali fieret in mundo; multa sunt mala: ergo Deus non est. prob. maj. Infinitus calor excludit essentialiter omne frigus: ergo infinitum bonum, uti est Deus, excludit essentialiter omne malum. Conf. 1. non datur providentia in mundo: ergo nec Deus. Prob. ant. si daretur providentia, malis male, & bonis bene esset; consequens est contra experientiam: ergo. Conf. 2. Ab effectu jam producto non licet arguere ad causam actu existentem: ergo. Ad hoc argumentum, quod Arnobius putat insolubile, Trismegistus verò indignum responso; respondet Scotus in 1. dist. 2. q. 2. negando maj. ad prob. distinguit ant. unum contrarium infinite intensum excludit alterum contrarium ex eodem subiecto, con. simpliciter, negat. Contraria vint

contrariam exercent duntaxat circa unum & idem subiectum: hinc quia Deus est infinitè bonus, excludit à se omne malum. Si urgeas & contendas, contrarium infinitè intensum & extensum excludere alterum ex omni subiecto, P. Maurus distinguit, si sit agens necessarium, con. si liberum, negat. *Mirabile* scilicet, ut loquitur S. Aug. *Ex malis bona facere, quam mala esse non permittere.* Ad Conf. 1. ne. ant. ad prob. dist. maj. malis malè, & bonis bene esset, si daretur providentia purè humana, & spectans bonum merè temporale, con. si daretur providentia Dei spectans felicitatem æternam, & per arduum virtutis exercitium hominem præparans & perducens ad regnum Dei, nego. Ad 2. dico, id quidem verum esse de causa producta, & secunda; non autem de Prima, necessaria, improducta.

§. III.

*Utrum Dei existentia demonstretur
quasi à priori?*

Quæstio hæc non tantum in Peripatericorum Scholis agitur, sed inter Cartesianos passim etiam proponitur, & habetur quodammodo veluti præcipua. Imprimis, Deum demonstrari non posse à priori prioritate reali, palam est, quia Deus, qua ratione Deus est, omnem essentialiter excludit realem causam, realiterque priorem Ipso. An verò demonstrari possit quasi à priori ex suo conceptu per prædicatum aliquod convertibile, independentem tamen à creaturis, merito dubitatur: Negant aliqui, affirmant alii cum Cartesio in suis medit. & P. Antonio Perez, qui ingenii sui vim hac in parte plurimum ostenderunt.

Igitur demonstratio Dei Cartesiana, quam postea impugnata à D. Brillon Doctore Sorbonensi, multis propugnavit P. Lamy Benedictinus Congreg. S. Mauri, sic proponi potest. Id quod concipitur perspicue comprehendere in idea clara, distincta, simplice, naturali, necessaria, & immutabili, quam habemus de aliqua re, illud potest cum veritate & certitudine eidem rei attribui, atqui perspicue concipitur, existentiam necessariam & æternam comprehendere in idea Dei, & hæc idea clara est, distincta, simplex, naturalis, necessaria & immutabilis: ergo cum veritate & certitudine Deo attribui potest existentia necessaria & æterna.

Major propositio videtur clara, imò primum scientiarum principium: per quid enim de rerum natura judicamus, ipsisque primis principiis firmiter adheremus, nisi per ideas naturales & necessarias, quæ rem nobis clarissime exhibent, atque ita proponunt, ut iudicium vel invitis extorqueant? Unde enim imperturbatè asserimus, circulum quemlibet punctum habere medium, & radios æquales, omne crimen esse poenæ dignum, non dari montem sine valle, quæ sunt eadem uni tertio, esse eadem inter se: nisi quatenus talia nobis clarissime proponuntur per ideas naturales & necessarias, de quibus, si fas est dubitare, de omnibus dubitemus, necesse est.

Nec minus clara videtur prop. minor: quotquot enim de Deo cogitant, illi non ex compacto, sed naturaliter in eo conveniunt omnes, quod Deum concipiant sub idea Entis perfectissimi, consequenter necessario existentis, cum

exi-